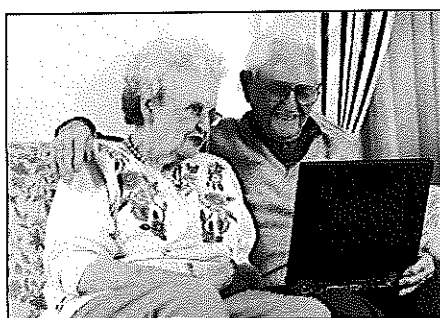

Att åldras i sitt eget hem

Avrapportering

Bakgrund

En av de fundamentala förändringsprocesser som pågår i Sverige, inom EU och i många andra länder är att både medelåldern hos befolkningen och andelen äldre ökar. I Stockholm fanns år 2003 115 000 personer i åldersintervallet 65 år och däröver. 2030 bedöms antalet vara 167 500 personer, dvs. en ökning med 46 %. Huvuddelen av ökningen sker i åldersintervallet 65-79 år.

Det medför stora konsekvenser och omfattande förändringsbehov inom flera områden. Boendet är ett av de viktigast.

Samhället har både sociala och starka ekonomiska skäl att för denna ökande grupp äldre skapa möjligheter att så långt som möjligt bo kvar i eget boende. Modern IT-teknik är ett av de medel som används för att skapa förutsättningar för detta. Lokalt, nationellt och inom EU genomförs för närvarande omfattande projekt och försök inom området.

5 500 av Stockholmshems hyresgäster räknat på kontraktssinnehavare är idag äldre än 65 år. 1 700 är äldre än 80 år. Omräknat i procent utgör dessa 17,5 respektive 5,5 % av Stockholmshems hyresgäster.

Stockholmsshems initiativ 2007-2008

Under perioden augusti 2007 till mars 2008 har Stockholmshem orienterat sig om ämnet äldres kvarboende i eget boende i allmänhet och i synnerhet vilka typer av bredbandsbaserat it-stöd som kan öka möjligheterna till kvarboende. En grund för undersökningen har också varit det egna bredbandsnät med hög prestanda som byggs inom hela allmännyttan i Stockholm.

Syftet har varit att undersöka vilken roll Stockholmshem som hyresvärd kan ha i denna fråga och vilka åtgärder Stockholmshem kan vidta för att förbereda sig för den förväntade demografiska förändringen.

Under perioden har vi haft kontakt med följande intressenter/vidtagit följande åtgärder:

- **Hemma med IT** Ett omfattande regeringsfinansierat projekt lett av Hjälpmedelsintitutet (Hi) för att undersöka möjligheterna med IT-stöd i hemmet för äldre och funktionshindrade. Slutfördes 2007. Slutkonferens hösten 2007 där Stockholmshem deltog.
- **KTH Technology and Health.** Samtal och kontakter med forskare inom området teknik, äldre och funktionshindrade.
- **MonAmi.** Omfattande EU-finansierat projekt med slutår 2010 som stödjer forskning kring moderna kommunikationslösningar i syfte att öka äldres och funktionshindrades möjligheter till kvarboende i eget boende. Leds av Sverige. Budget > 100 miljoner kr.
- **Centrum för eHälsa vid Uppsala Universitet.** Samarbete mellan Uppsala Universitet och Landstinget i Upplands län i syfte att samordna tvärvetenskaplig forskningskompetens inom området teknik och hälsa. Har drivit flera pilotprojekt.
- **Teknik för äldre.** Fortsättningen på projektet Hemma med IT. Regeringsfinansierat, leds av Hi. Pågår till 2010. Konferens april 2008 där Stockholmshem deltog.
- **Äldreboendedelegationen.** Regeringstillsatt delegation ledd av Barbro Westerholm i syfte att i vid mening orientera sig och komma med förslag inom området äldres boende.
- **Swedish Care Institute.** Grundat som ett samarbete mellan Exportrådet och Hi.. Syftet är att exportera svensk know-how inom omsorgsområdet till främst Japan samt att fånga och förmedla japanska erfarenheter inom samma område.
- **Etablerande av visningsmiljö Hammarbyhamnen.** Stockholmshem ställde en 2:a i en av sina nyproducerade fastigheter i Hammarby Sjöstad till förfogande som visningsmiljö under vintern/våren 2008. Avvecklades p.g.a. av bristande intresse från Staden.
- **Kontakter med Hi:s kartläggare av visningsmiljöer.** En riktstäckande kartläggning av visningsmiljöer gjordes av Hi under 2007/2008. Stockholmshem delgav erfarenheter från sin visningsmiljö och från kontakter med Stadsdelsförvaltningen.
- **Kontakter med Södermalms Stadsdelsförvaltning.** Stockholmshem kontaktade Stadsdelsförvaltningen och genomförde ett möte med ansvarig för bostadsanpassningar/förskrivningar inom Stadsdelsförvaltningen i syfte att initiera ett samarbete.
- **Kontakter med kommersiella aktörer.** Stockholmshem har bekantat sig med produkter inom området kognition (främst påminnelseprodukter), kommunikation (kontakter med vård och/eller anhöriga), låssystem, säkerhet (spisvakter, elrelaterade produkter, rörelsedetektorer). Stockholmshem har en god uppfattning om vilka hjälpmedel som finns tillgängliga kommersiellt.
- **Skriftligt underlag från SABO, Svenska Bostäder, Boverket, KK-stiftelsen, Stockholms Stad (Äldreomsorgsplanen) och från flera andra aktörer har studerats.**

Slutsatser och lärdomar

1. Det finns en mycket stor medvetenhet på nationell nivå om att andelen äldre i befolkningen ökar kraftigt och att detta både på kort och på lång sikt kommer att ställa samhället inför stora utmaningar, inte minst ekonomiskt. Boendet är en nyckelfaktor – boende i eget boende innebär väsentligt lägre samhällskostnader än boende i servicehus eller annat specialanpassat boende.
2. Det pågår forskning och försöksverksamhet kring äldres och funktionshindrades möjligheter till kvarboende i eget boende i mycket stor omfattning både nationellt och inom Europa. Det förefaller dock vara mycket svårt att ta steget från försöksverksamhet till löpande verksamhet. Luften tenderar att gå ur projekt och visningsmiljöer tenderar att avvecklas när projektpengar och stöd försvinner.
3. Det finns en inarbetad flora av hjälpmedel för egenboende som förskrivs av landstingens och kommunernas hjälpmedelscentraler till äldre (exempelvis spisvakter och trygghetslarm) men det är mycket svårt för nya it-baserade hjälpmedel/tjänster att bli accepterade som förskrivningsbara.
4. Kognitionsforskningen visar att det man lärt sig tidigare i livet sitter väl inlärt. Att lära sig ny teknik vid hög ålder och bristande kognition (just när man kanske har behov av ett hjälpmedel) är däremot svårt. It-baserade stöd har en extra uppförsbacke eftersom it-vana är låg hos dagens äldre. Detta förhållande ändras dock över tiden, fler och fler personer över 65 har en god it-vana.
5. Kommersiella it-baserade produkter för egenvård (dvs. utanför landstingens och kommunernas förskrivningsverksamhet) finns och utvecklas. Fler produkter förväntas komma då äldre blir fler, mer it-vana och i vissa fall köpstarka.
6. Organisationsmässiga hänsyn innebär att kostnader för anpassningar av äldres boende drabbar vissa delar av kommunal/landstings-ekonomin medan besparingar för minskad vård inom service- eller äldreboende kasseras in av andra delar. En totalekonomisk överblick saknas och gör det svårt för en aktör som Stockholmshem att etablera samarbete med den offentliga sektorn.
7. Erfarenheterna från samtal med Södermalms Stadsdelsförvaltning tyder på att man idag inte har kraft och resurser för ett samarbete kring visningsmiljöer, i synnerhet med betoning på it-baserat stöd. Man säger klart och tydligt att trots att Stockholmshem ställer lokal och resurser till förfogande så har man inte själva möjlighet att delta – det löpande arbetet tar alltför mycket tid.
8. Inom det europeiska MonAmi-projektet förväntar man sig att 2009 ha nya, it-baserade produkter och tjänster klara för test och utprovning. Stockholmshem har markerat intresse för att delta i det testarbetet med intresserade hyresgäster och via det egna bredbandsnätet. MonAmi har lovat återkomma inför den planerade testperioden.
9. Stockholmshem avslutar nu sin kompetensuppbyggnad inom området. Stockholmshem har genom sitt initiativ förvärvat värdefull kunskap inom äldres kvarboende i eget boende, befintlig it-stöd för att underlätta detta samt har man etablerat en mycket god kontaktyta mot aktörer inom området. Av de demografiska skäl som redogjorts för ovan samt som följd av förväntade nya it-baserade tjänster kommer frågan med all säkerhet att aktualiseras i framtiden. Stockholmshem har då möjlighet att med kort startsträcka engagera sig aktivt.